

sprænge det hele i Luften paa den Maade, for at lave det ny, vi ere komne til; vel er det ny godt, men saa meget kunde det heller ikke være værd, at vi skulde sætte det andet over Styr derfor.

Da den Situation saa forelaa, at vi skulde danne et nyt Ministerium, var vor forrige Kultusminister Manden. Det var klart for Partiet, der var ikke noget at sige dertil; den Mand havde vor Tillid. Hvis Spørgsmaalet nu var rejst i sin Renhed, saaledes at Venstre udtalte sin Tillid til den forhenværende Kultusminister, den nuværende Konseilspræsident, og en Tillid til, at han vilde danne Ministeriet ud af Partiet og paa en saadan Maade, at Partiet kunde være tjent dermed, da vilde dette Tillidsvotum have faaet alle, *alle* Stemmer i Partiet uden en eneste Undtagelse, men dette maatte ikke ske. Det maatte ikke ske, siger jeg, thi Sprængningen af Partiet var lagt til Rette samtidig med, at Sprængningen af Ministeriet forberedtes. Derfor blev der givet et Program for Ministeriet, og dette Program skulde være paa en saadan Maade, at man med Sikkerhed vidste, at der var Medlemmer indenfor Partiet, der ikke vilde kunne tiltræde det, men maatte bevare deres Handlefrihed, saaledes som man i tidligere Tid har haft Handlefrihed i det store Venstrereformparti. Der stode vi, og da var det Tidspunkt inde, da der blev udtalt Trusel om, at de, der ikke ubetinget og uden Forbehold vilde slutte sig ikke blot til Konseilspræsidenten, men ogsaa til det af ham udtalte Program, kunde ikke være Medlemmer af Partiet længere. Se, den Slags Trusler pleje rørekære Mænd ikke at bøje sig for, den Slags Trusler er det, en Vendelbo vilde kalde for „wal starke Ord“, der nok kunde slaa en syg Gris ihjel, men ikke tage Livet af „de Otte“.

Det bliver nødvendigt, at jeg berører dette Program. Jeg vil ikke udtale mig om det Punkt, der staar først paa Programmet, nemlig Udvidelsen af den kommunale Valgret. Det synes mig, at hvad enten den er ført ind i dette Program, eller den helt var borte derfra, ere vi ikke komne et eneste Skridt videre til Realisationen af den kommunale Valgret med almindelig Stemmeret, da der ikke er anvist nogen Vej, ad hvilken vi kunne føre den frem. — Med Hensyn til Forsvarsvæsenet staa vi i den Situation, at vi ved at udtale Tillid ikke blot til Konseilspræsidenten, men ogsaa til Konseilspræsidentens Program som Forsvarsminister, skulle

lade Venstres gamle Programpunkt om Militærudgifternes Nedsættelse fuldstændig i Stikken, idet dette Program efter Konseilspræsidentens Udtalelser indeholder en Mangel paa Tro til, at Nedsættelser ville kunne ske nu eller ville kunne ske ved den ventede Omordning af vort Forsvarsvæsen. Endvidere foreligger der Udtalelser om, at Forsvarsvæsenet skal ikke ordnes til den enkeltes Tilfredshed eller til nogles hele Tilfredshed, men det skal ordnes ved Imødekommen. Hvad der ligger under det, maatte jeg have nærmere Forklaring paa. før jeg kunde finde mig tilfreds dermed. Jeg har fra 1895 fra Partiets Danelse kun været Medlem af dette Parti med udtrykkelig Reservation af Frihed til at stemme mod enhver Bevilling, der ytrede sig som given til Københavns Befæstning, thi Københavns Befæstning er jeg en bestemt og udtalt Modstander af. Og i al den Tid, der er gaaet siden, har jeg aldrig hørt noget Argument, som kunde bringe mig til at forandre min Anskuelse. Men er det nu saaledes, at det skal ordnes ved Imødekommen, men ikke efter Venstres tidligere Standpunkt eller efter noget bestemt Standpunkt, kan det let blive saaledes, at man imødekommer Fæstningsvennernes Ønske om at faa en stor, stærk og dyr Fæstning; saa have de faaet, hvad de ville have, da er man kommen dem i Møde. Og de, der ikke ere Fæstningsvenner, men ville basere vort Forsvar paa at møde en Landgang, kunne faa forskellige smaa Flaadestationer rundt omkring, hvor Landgang kan befrygtes, derved imødekommer man ogsaa dem. Og de, som ere Tilhængere af, at Danmarks Søforsvar skal baseres paa Kampskibe til 14—15 Mill. Kr. Stykket, de kunne faa saadanne Kampskibe. Og de, der mene, at vi skulle basere vort Forsvar paa aktive eller passive Miner, Torpedobaade og mindre Fartøjer, de kunne faa dem, og saa ere alle og enhver godt hjulpede i alle Ender og Kanter. Det er ikke det Program, hvorunder jeg har arbejdet i den Tid, jeg har været Medlem af Partiet og i de mange Aar forinden.

Hvad angaar Valgkredsspørgsmaalet har jeg jo en speciel Stilling til det, thi hele sidste Vinter — det vil det ærede Medlem for Løvel vidne — har jeg bestræbt mig for at bringe det Spørgsmaal frem. Grundloven siger, at Folketinget skal tælle en Repræsentant for omtrent hver 16,000 Indbyggere. Jeg bragte Spørgsmaalet frem, da Forholdene nu ere saa grelle, at vi have Kredse, som f. Eks.